

YOSH IJODKORLAR FAOLIYATIDA MILLIYLIK VA ZAMONAVIYLIK UYG‘UNLIGI.

To‘xtaxunova Guliniso Shavkatbek qizi

O‘zDK huzuridagi Botir Zokirov nomidagi Milliy estrada san’ati institute
Iqtidorli talabalarning ilmiy-tadqiqot faoliyatini tashkil etish bo‘limi boshlig‘i

Annotatsiya

Mazkur maqolada zamonaviy yosh estrada ijodkorlari faoliyatida milliy an’analar va zamonaviy musiqiy yo‘nalishlarning uyg‘unlashuvi masalalari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Yosh ijodkorlarning milliy musiqiy merosga munosabati, an’anaviy ohanglardan foydalanish shakllari hamda global musiqa ta’siri ostida yuzaga kelayotgan yangi badiiy izlanishlar yoritiladi. Shuningdek, milliylikni saqlagan holda zamonaviylikka erishish yo‘llari asoslab beriladi.

Kalit so‘zlar: yosh ijodkorlar, milliylik, zamonaviylik, estrada san’ati, musiqiy meros, globallashuv, ijodiy uyg‘unlik.

Аннотация

В статье анализируется проблема сочетания национальных традиций и современных музыкальных направлений в деятельности молодых эстрадных исполнителей. Рассматривается отношение молодежи к национальному музыкальному наследию, использование традиционных мелодий и влияние глобальной музыки на формирование нового художественного мышления.

Ключевые слова: молодые исполнители, национальные традиции, современность, эстрадное искусство, музыкальное наследие, глобализация.

Annotation

This article analyzes the combination of national traditions and modern musical trends in the creative activity of young pop artists. The study examines young performers' attitudes toward national musical heritage, the use of traditional melodies, and the influence of global music on contemporary creativity.

Keywords: young artists, national identity, modernity, pop music, musical heritage, globalization.

Kirish

Bugungi globallashuv sharoitida madaniyat va san’at sohalarida yuz berayotgan jarayonlar yosh ijodkorlar faoliyatiga bevosita ta’sir ko‘rsatmoqda. Ayniqsa, estrada san’atida milliy an’analar bilan zamonaviy musiqiy yo‘nalishlarning uyg‘unlashuvi

muhim jarayon sifatida namoyon bo'lmoqda. Yosh ijodkorlar bir tomondan jahon musiqa industriyasidagi yangiliklarni o'zlashtirayotgan bo'lsalar, ikkinchi tomondan milliy musiqiy merosga murojaat qilmoqdalar.

Yangi O'zbekiston sharoitida milliylikni asrash va uni zamonaviy shaklda rivojlantirish davlat madaniyat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu jarayonda yosh estrada ijodkorlari alohida o'rin tutadi. Chunki aynan yoshlar milliy madaniyatni kelajak avlodga yetkazuvchi asosiy kuch hisoblanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi — yosh ijodkorlar faoliyatida milliylik va zamonaviylik uyg'unligini ilmiy jihatdan tahlil qilish, musiqada milliy unsurlar ifodalanishining asosiy shakllarini aniqlash hamda ushbu jarayonning ijobiy va salbiy jihatlarini yoritishdan iborat.

I bob. Milliylik tushunchasi va musiqadagi ifodasi

Milliylik tushunchasi madaniyatshunoslik va san'atshunoslikda muhim kategoriyalardan biri bo'lib, u xalqning tarixiy taraqqiyoti, an'analari, mentaliteti va estetik qarashlarini o'zida mujassamlashtiradi. Musiqada milliylik, avvalo, kuy-ohang tizimi, ritmik tuzilma, ladlar, ijrochilik uslubi va matn mazmuni orqali namoyon bo'ladi.

O'zbek milliy musiqasi asrlar davomida shakllangan boy merosga ega bo'lib, maqom, xalq qo'shiqlari va an'anaviy kuylar uning asosiy manbalarini tashkil etadi. Ushbu meros bugungi kunda ham estrada san'atida muhim o'rin tutmoqda. Yosh ijodkorlar o'z asarlarida milliy ohanglardan foydalanish orqali milliylikni saqlashga va rivojlantirishga intilmoqdalar.

Milliylik musiqada quyidagi asosiy yo'nalishlarda ifodalanadi:

- an'anaviy kuy va ohanglarga murojaat qilish;
- milliy cholg'ular tembridan foydalanish;
- xalqona ohanglar asosida yaratilgan aranjirovkalar;
- milliy ruhdagi matn va mavzular.

Yosh ijodkorlar faoliyatida milliylik nafaqat musiqiy shaklda, balki sahna madaniyati, liboslar va ijro uslubida ham namoyon bo'ladi. Milliy libos elementlaridan foydalanish, sahnada xalqona obraz yaratish yoshlarning milliy o'zligini ifodalashiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, milliylikni to'g'ri talqin qilish muhimdir. Faqat tashqi bezak yoki alohida ohanglardan foydalanish emas, balki milliy musiqaning ichki mohiyatini chuqur anglash va uni zamonaviy shaklda qayta talqin qilish zarur. Ana shundagina yosh ijodkorlar ijodida milliylik haqiqiy mazmun kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, milliylik tushunchasi yosh ijodkorlar faoliyatining asosiy tayanch nuqtalaridan biri bo'lib, ularning ijodiy o'ziga xosligini belgilaydi va milliy

estrada san'atining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

II bob. Zamonaviy musiqiy yo'nalishlar va ularning ta'siri

Globallashuv va raqamli texnologiyalar taraqqiёti natijasida zamonaviy musiqa san'atida yangi йўналишлар жадал суръатларда шаклланмоқда. Поп, рок, реп, электрон musiqa, R&B каби жанрлар жаҳон musiqa майдонида етакчи ўрин эгаллаб, миллий эстрада ижодкорларига ҳам муайян даражада таъсир кўрсатмоқда. Бу таъсир, аввало, аранжировка, ритм, тембр ва ижро услубида намоён бўлади.

Zamonaviy musiqiy yo'nalishlarning asosiy xususiyati — texnologiyalarga tayangan holda yaratilishidir. Kompyuter dasturlari yordamida ovozni qayta ishlash, elektron effektlar qo'llash, virtual cholg'ulardan foydalanish imkoniyatlari musiqiy asarlarning texnik sifatini oshirmoqda. Natijada yosh ijodkorlar ijod jarayonida keng imkoniyatlarga ega bo'lib, turli uslublarni sinab ko'rishlari mumkin.

Zamonaviy yo'nalishlarning yosh ijodkorlar faoliyatiga ta'siri quyidagi jihatlarida ko'rinadi:

- musiqiy janrlar xilma-xilligining ortishi;
- ijro va aranjirovkalarda tajribalar ko'payishi;
- global trendlarni tez o'zlashtirish;
- auditoriya didiga moslashish.

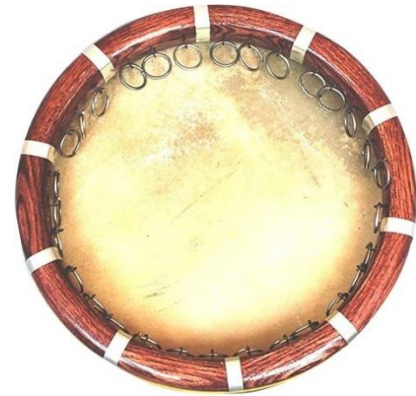
Shu bilan birga, zamonaviy musiqiy yo'nalishlarning haddan tashqari ustuvorligi milliylikning susayishiga olib kelishi mumkin. Ayrim yosh ijodkorlar jahon pop-musiqasiga taqlid qilish orqali milliy ohanglardan uzoqlashib ketish xavfi mavjud. Bu holat milliy estrada san'atining o'ziga xosligini yo'qotishiga sabab bo'lishi mumkin. Shu sababli zamonaviy yo'nalishlardan foydalanishda muvozanatni saqlash muhimdir. Ya'ni, zamonaviy ritm va texnologiyalarni milliy kuy-ohanglar bilan uyg'unlashtirish yosh ijodkorlar uchun eng maqbul yo'l hisoblanadi. Bunday uyg'unlik natijasida milliy ruhga ega, ammo zamonaviy talablarga javob beradigan

asarlar yaratiladi.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy musiqiy yo‘nalishlar yosh ijodkorlar faoliyatiga kuchli turtki berib, ularning ijodiy imkoniyatlarini kengaytiradi. Biroq ushbu jarayonda milliylikni saqlash va rivojlantirish asosiy mezon bo‘lib qolishi zarur.

III bob. Yosh ijodkorlar ijodida milliy va zamonaviy unsurlar uyg‘unligi

Bugungi kunda yosh estrada ijodkorlari faoliyatida milliy va zamonaviy unsurlarni uyg‘unlashtirish muhim badiiy tendensiyaga aylanib bormoqda. Bu jarayon yoshlarning milliy musiqiy merosga bo‘lgan qiziqishini saqlab qolish, shu bilan birga zamonaviy auditoriya didiga mos asarlar yaratish imkonini bermoqda.

Milliy unsurlar, avvalo, kuy-ohang tizimi, ladlar, ritmik shakllar va milliy cholg‘ular tembrida namoyon bo‘ladi. Zamonaviy unsurlar esa elektron aranjirovka, zamonaviy ritm, ovozni qayta ishlash texnologiyalari hamda jahon musiqa tendensiyalariga mos uslublar orqali ifodalanadi. Ana shu ikki qatlamning uyg‘unligi yosh ijodkorlar ijodida o‘ziga xos badiiy qiyofa shakllanishiga olib kelmoqda.

Yosh ijodkorlar milliy va zamonaviy unsurlarni quyidagi yo‘llar bilan uyg‘unlashtirmoqdalar:

- xalq kuylarini zamonaviy aranjirovkada qayta talqin qilish;
- milliy cholg‘ularni elektron musiqa bilan birlashtirish;
- an’anaviy mavzularni zamonaviy musiqiy til orqali ifodalash;
- sahna obrazida milliy va zamonaviy elementlarni uyg‘unlashtirish.

Mazkur jarayon natijasida yaratilayotgan asarlar yoshlar orasida katta qiziqish uyg‘otmoqda. Chunki bunday qo‘shiqlar bir tomondan milliy ruhni saqlab qolsa, ikkinchi tomondan zamonaviylik orqali yosh avlod didiga mos keladi.

Shu bilan birga, milliy va zamonaviy unsurlar uyg‘unligida me’yorni saqlash muhimdir. Agar zamonaviylik haddan tashqari ustuvor bo‘lib ketsa, milliylik ikkinchi o‘ringa tushib qolishi mumkin. Aksincha, faqat an’anaviylikka tayanish esa yoshlar auditoriyasini toraytirishi ehtimoli bor.

Xulosa qilib aytganda, yosh ijodkorlar ijodida milliy va zamonaviy unsurlar uyg'unligi milliy estrada san'atining barqaror rivojlanishini ta'minlovchi muhim omil bo'lib, bu yo'nalishda izchil ijodiy izlanishlar olib borilishi zarur.

IV bob. Yosh ijodkorlar faoliyatida uchraydigan muammolar

Yosh estrada ijodkorlari zamonaviy sharoitda katta imkoniyatlarga ega bo'lsalar-da, ularning faoliyatida qator muammolar mavjud. Ushbu muammolarni aniqlash va tahlil qilish yosh ijodkorlar salohiyatidan samarali foydalanish uchun muhimdir.

Avvalo, professional tayyorgarlik darajasi masalasi dolzarb hisoblanadi. Ayrim yosh ijodkorlar yetarli nazariy bilim va vokal-ijrochilik ko'nikmalariga ega bo'lmagan holda sahnaga chiqmoqda. Bu holat asarlarning badiiy saviyasiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Ikkinchi muammo — taqlidchilik. Ba'zi yosh ijodkorlar jahon pop-musiqasidagi mashhur ijrochilar uslubini bevosita ko'chirib, o'ziga xoslikni yo'qotmoqda. Bu esa milliy estrada san'atining individual qiyofasini susaytiradi.

Uchinchi muammo sifatida moddiy-texnik imkoniyatlarning cheklanganligini ko'rsatish mumkin. Professional studiya, sifatli asbob-uskunalar va malakali mutaxassislar bilan ishlash imkoniyati hamma yosh ijodkorlarda mavjud emas.

Shuningdek, ijodiy rahbarlik va ustoz-shogird an'analarning yetarli darajada yo'lga qo'yilmaganligi ham muhim muammolardan biridir. Tajribali mutaxassislarning maslahat va ko'magi yosh ijodkorlar uchun katta ahamiyatga ega.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi choralarni amalga oshirish zarur:

- ta'lim tizimida estrada yo'nalishini kuchaytirish;
- iqtidorli yoshlar uchun grant va stipendiyalar ajratish;
- ustoz-shogird tizimini rivojlantirish;
- yosh ijodkorlar uchun ijodiy laboratoriyalar tashkil etish.

Xulosa qilib aytganda, yosh ijodkorlar faoliyatida mavjud muammolarni tizimli hal etish milliy estrada san'atining kelgusi rivoji uchun muhim omil hisoblanadi.

V bob. Rivojlanish istiqbollari

Yosh ijodkorlar faoliyatida milliylik va zamonaviylik uyg'unligini yanada mustahkamlash uchun tizimli va uzoq muddatli strategiyalarni amalga oshirish zarur. Mazkur jarayonda davlat, ta'lim muassasalari, madaniyat markazlari hamda ijodiy uyushmalar o'rtasidagi hamkorlik muhim ahamiyatga ega.

Avvalo, musiqa ta'limi tizimini zamonaviy talablar asosida takomillashtirish zarur. Estrada yo'nalishi bo'yicha o'quv dasturlariga milliy musiqiy meros, zamonaviy aranjirovka, raqamli texnologiyalar bilan ishlash, sahna madaniyati kabi fanlarni keng joriy etish yosh ijodkorlarning professional tayyorgarligini oshiradi.

Ikkinchidan, iqtidorli yoshlarni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kuchaytirish lozim. Grantlar, stipendiyalar, tanlov va festivallar yosh ijodkorlar uchun o'z iste'dodini namoyon etish va tajriba orttirish imkonini beradi.

Uchinchidan, ustoz-shogird an'analarini rivojlantirish muhimdir. Tajribali estrada ustalarining yoshlar bilan hamkorligi milliy ijrochilik maktabining uzluksizligini ta'minlaydi.

Shuningdek, raqamli platformalardan samarali foydalanish yosh ijodkorlar ijodini ommalashtirishga xizmat qiladi. Milliy kontentni targ'ib qiluvchi maxsus onlayn loyihalar va kanallarni rivojlantirish istiqbolli yo'nalishlardan biridir.

Xulosa qilib aytganda, yosh ijodkorlar faoliyatida milliylik va zamonaviylik uyg'unligini ta'minlash bo'yicha amalga oshiriladigan чора-тадбирлар milliy estrada san'atining barqaror rivojiga xizmat qiladi.

XULOSA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, yosh ijodkorlar faoliyatida milliylik va zamonaviylik uyg'unligi bugungi kunda milliy estrada san'atining rivojlanishidagi eng muhim omillardan biri hisoblanadi. Globallashuv va raqamli texnologiyalar sharoitida yosh ijodkorlar jahon musiqa jarayonlariga faol kirib borayotgan bo'lsalar-da, milliy musiqiy merosga tayanish ularning ijodiy qiyofasini belgilab bermoqda.

Milliy ohanglar, an'anaviy ritmlar, xalqona kuy va mavzular zamonaviy aranjirovka hamda texnologiyalar bilan uyg'unlashgan holda qo'llanilganda, milliy estrada asarlarining badiiy saviyasi va jozibadorligi ortadi. Bu holat yosh avlodning milliy madaniyatga bo'lgan qiziqishini kuchaytirib, ularning estetik didini shakllantirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, yosh ijodkorlar faoliyatida uchrayotgan muammolar — professional tayyorgarlik yetishmasligi, taqlidchilik, moddiy-texnik imkoniyatlarning cheklanganligi — milliy estrada san'atining barqaror rivojiga to'sqinlik qilishi mumkin. Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun musiqa ta'limi tizimini takomillashtirish, iqtidorli yoshlarni qo'llab-quvvatlash va ustoz-shogird an'analarini

rivojlantirish muhim ahamiyatga ega.

Umuman olganda, yosh ijodkorlar ijodida milliylik va zamonaviylik uyg'unligini ta'minlash milliy estrada san'atining kelajakdagi taraqqiyoti, uning raqobatbardoshligi va madaniy qadriyat sifatidagi mavqeini mustahkamlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2018. – 176 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – 464 b.
3. Jo'rayev S. Musiqa estetikasi asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2017. – 192 b.
4. Qodirov B. O'zbek estrada san'ati tarixi. – Toshkent: San'at, 2016. – 214 b.
5. Abdullayev M. Zamonaviy san'at va globallashuv. – Toshkent: Akademnashr, 2019. – 160 b.
6. Rasulov A. Ommaviy madaniyat va yoshlar. – Toshkent: Fan, 2020. – 148 b.
7. Bennett A. Popular Music and Youth Culture: Music, Identity and Place. – London: Palgrave Macmillan, 2000. – 232 p.
8. Hallam S. The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people // International Journal of Music Education. – 2010. – Vol. 28, №3. – P. 269–289.
9. North A.C., Hargreaves D.J. The Social and Applied Psychology of Music. – Oxford: Oxford University Press, 2008. – 320 p.
10. Frith S. Sound Effects: Youth, Leisure, and the Politics of Rock'n'Roll. – London: Constable, 1981. – 312 p.